

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Rhagfyr 2017
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Teitl:	Llyfr Achosion Cod Ymddygiad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn ymwneud â Llyfr Achosion y Cod Ymddygiad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yr Ombwdsmon).

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Hysbysu'r Pwyllgor o rifyn diweddaraf Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yr Ombwdsmon.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod aelodau'r Pwyllgor yn nodi'r wybodaeth sydd yn Llyfr Achosion y Cod Ymddygiad.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Ers 2013 mae'r Ombwdsmon wedi cynhyrchu Llyfr Achosion y Cod Ymddygiad (y Llyfr Achosion). Am beth amser cyn hynny bu'r Ombwdsmon yn cynhyrchu llyfr achosion oedd yn ymwneud â'r cwynion y bu'n eu hymchwilio o safbwynt camweinyddu honedig gan gyrff cyhoeddus. Yn dilyn galwadau i ddefnyddio dull tebyg o safbwynt cwynion cod ymddygiad, dechreuodd yr Ombwdsmon gyhoeddi'r Llyfr Achosion yn 2013.

4.2 Yn wreiddiol, roedd y Llyfr Achosion yn cael ei gyhoeddi ddwywaith y flwyddyn, fodd bynnag mae'r Ombwdsmon wedi penderfynu cynhyrchu'r llyfr achosion yn chwarterol o Ebrill 2015. Mae'r Llyfr Achosion yn cynnwys crynodeb o bob achos y mae'r Ombwdsmon wedi cwblhau ymchwiliad iddynt yn ystod y cyfnod perthnasol.

4.3 Cynhyrchir Llyfr Achosion i gynorthwyo Aelodau ac eraill i ystyried a yw'r amgylchiadau y maent yn eu hwynebu yn arwain at dorri'r Cod. Roedd hyn yn ychwanegiad i gyhoeddi esiamplau gwirioneddol yng Nghanllaw Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynglŷn â'r Cod.

- 4.4 Yn ogystal, bydd y Llyfr Achosion yn cynorthwyo Pwyllgorau Safonau'r awdurdod lleol drwy roi mynediad iddynt i wybodaeth am y ffordd mae Pwyllgorau Safonau eraill yng Nghymru yn gosod sancsiynau ac yn cael gwared ar achosion ac yn helpu i esbonio pam, mewn rhai achosion, y gall yr Ombwdsmon wrthod ymchwilio toriadau honedig ar y sail nad yw honiadau blaenorol tebyg wedi arwain at sancsiwn.
- 4.5 Mae Atodiad 1 i'r adroddiad hwn yn cynnwys Rhifyn 14 o'r Llyfr Achosion, a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2017, yn trafod y cyfnod o fis Gorffennaf 2017 tan ddiwedd mis Medi 2017. Bydd Aelodau'n nodi bod 4 crynodeb achos yn y rhifyn hwn o'r llyfr achosion, gyda 3 ohonynt heb dystiolaeth o dorri unrhyw amod. Roedd un o'r achosion yn ymwneud â honiad bod cynghorydd wedi ceisio mantais bersonol drwy wneud datganiadau camarweiniol ar daflen, roedd un arall yn ymwneud â honiad bod aelod wedi ymddwyn yn amharchus ac anystyriol o flaen aelod arall a'r trydydd yn ymwneud â honiad o fethu datgan cysylltiad.
- 4.6 Ni chyfeiriwyd unrhyw achos at Bwyllgor Safonau yn ystod y cyfnod dan sylw. Fodd bynnag, cyfeiriwyd un achos at Banel Dyfarnu Cymru. Roedd yr achos hwn yn ymwneud â chwyn bod cyn-gynghorydd yn Sir y Fflint wedi methu dangos parch ac ystyriaeth at berson arall ac wedi defnyddio tactegau bwlio ac aflonyddu. Roedd y gŵyn yn ymwneud â dwy neges e-bost a anfonwyd at reolwr tîm yn yr awdurdod hwnnw, a oedd wedi ei gopïo i uwch swyddogion a sawl aelod arall. Daeth yr Ombwdsman i'r casgliad bod y ddwy neges yn ddi-chwaeth ac yn ddirifol. Roedd hefyd yn ystyried y negeseuon yn fygythiol ac yn faleisus a'u bod yn tanseilio ac yn sarhau'r derbynydd.
- 4.7 Nid oedd y cynghorydd dan sylw wedi sefyll yn etholiadau mis Mai 2017, fodd bynnag, roedd yr Ombwdsman yn credu bod yr achos hwn o dorri'r cod ymddygiad yn ddigon dirifol i'w ddilyn a bod hynny er budd y cyhoedd. Cyfeiriwyd yr achos at Banel Dyfarnu Cymru. Daeth y Panel i'r casgliad bod y ddwy neges e-bost a'r neges ddilynol ar gyfrwng cymdeithasol yn dangos amarch a diffyg ystyriaeth ac yn achos o fwlio ac aflonyddu swyddog o'r Cyngor. O ganlyniad cafodd y cyn-gynghorydd ei wahardd am 14 mis rhag bod yn aelod o unrhyw awdurdod perthnasol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid yw'r penderfyniad yn cael effaith uniongyrchol ar y blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes costau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Nid oes angen asesiad o effaith ar les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Nid yw'r mater hwn wedi ei adrodd nac wedi ei ymgynghori arno yn unrhyw le arall.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol yn yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau uniongyrchol sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Nid oes angen gwneud penderfyniad.